СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 162. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 15. липня 1925. VOL. XXXIII. No. 162. Jersey City, N. J., Wednesday, July 15, 1925. THREE CENTS.

Злучені Держави співділають з Анґлією і Японією у справах Китаю.

СВОМПСКАТ, МЕСС., 13. липня. — Президент Кулидж заявив державному секретареви Келлоґґови, що він годиться на порозуміннє з Анґлією і Японією у справі Китаю.

На основі сього порозуміння всі три держави будуть виступати спільно у справах Китаю.

Спершу Анґлія хотіла виступити на власну руку і потягти Китай до одвічальности за напади на чужинців у Шанґаю, одначе тепер Англія сей плян покине і буде держатись із Америкою та Японією.

Всі три держави, як тут заявляють офіціяльно, мають на меті вжити заходів, щоби привернути лад і порядок в Китаю, та щоб йому помогти у фінансовій скруті.

8 ГОДИН ПРАЦІ В НАФТОВОМУ ПРОМИСЛІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 13. липня. — Фірма Стендерд Ойл Компені, якої власником є Ракефеллер, оголосила, що касує 12-годинний день праці, а заводить лише 8-годинний. Кромі того компанія підвисшує робітникам заробітні платні і прийме до роботи богато нових людий.

ШУКАЮТЬ УБИЙНИКА.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 13. липня. — Тутешня поліція і війско шукають в Ню Йорку і в других місцевостях нюйорського стейту за Филипом Кнаппом, котрий убив шофера Луиса Пенеллю, як казав, „для духового задоволення".

ПОДАТКОВІ ВИКАЗИ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 13. липня. — Правительство подасть до прилюдного відома всі податкові виказн у вересні с. р.

СУД НАД НАУКОЮ.

ДЕЙТОН, Теннессі, 13. липня. — Сьогодня на розправі проти учителя Джана Т. Сковпса говорив шикаґовський адвокат Клеренс Дерров. Він казав, що закон стейту Теннессі, який заборонює вчити про еволюцію, нарушує конституцію, яка не дозволює нарушувати свободи слова і преси.

Він звернувся був в сторону Виллиема Дж. Браена і казав, що сей хотів би завернути науку в Америці до її стану із середньовічних часів.

Прокуратор Том Стюерт сказав, що суд лише боронить закона, та що стейтова леґіслятура має право ухвалювати такі закони для охорони дітий, які вважає за відповідні.

УЧЕНІ ДЛЯ ОБОРОНИ.

ДЕЙТОН, Теннессі, 13. липня. — Сюди приїхало 15 учених, переважно професорів університету, до помочі в обороні учителя Сковпса.

ХОТЯТЬ ВІДКИНЕННЯ ОБЖАЛУВАННЯ.

ДЕЙТОН, Теннессі, 13. липня. — Оборона в процесі проти Джана Т. Сковпса поставила внесенне, щоб суд відкинув обжалованне, з причини, що воно противиться конституційній постанові про свободу слова і преси.

АҐІТАЦІЯ В ДЕЙТОН.

ДЕЙТОН, Тенессі, 13. липня. — З нагоди тутешнього процесу проти вчителя Джана Томаса Сковпса за навчанне про еволюцію (що заборонене законом стейту Теннессі) розгорілась тут голосна боротьба в прилюдних розмовах і промовах. Одні промовці говорять проти теорії про еволюцію, другі за нею.

Бувший державний секретар (за Вилсона) Виллием Дж. Браєн промовляв проти еволюції до 3,000-нього зібрання.

ПОВІНЬ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 13. липня. — Сьогодня проломились тут на 42-ій улиці водопроводи. Насілдком прірви залило підземні зелізниці, які на долі міста здержано на 5 годин.

Прірва спричинила богато шкоди в місті.

„ПИСАТЕЛЬ" ЧЕКІВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 13. червня. — Тут увязнено Йосифа Брайтбарта за се, що „платив" чеками банку Ню Йорк Трост Компені, де навіть ніколи не мав жадного депозиту.

ЗЛОДІЇ ВЕРТЯТЬ СТІНУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 13. липня. — При 30-ій улиці дістались злодії до магазину футер Ейтингтон Шілд Ко., і на одному з поверхів вивертіли діру в цементовій стіні, кудою викрали футер вартости 350,000 долярів.

Украдене добро було обезпечене.

Досі поліція не змогла найти злодіїв.

АМЕРИКА І КИТАЙ.

СВОМПСКАТ, МЕСС., 13. липня. — На конференції президента Кулиджа з державним секретарем Келлоґґом рішено, що Злучені Держави будуть придержуватись у відношенню до Китаю вашинґтонських договорів.

Президент Кулидж погодився, що Америці найбільше залежить, щоби правительство Китаю охоронювало чужинців і виконувало міжнародні зобовязання.

НАСЕЛЕННЄ НЮ ЙОРКУ ПОНАД 6 МІЛЙОНІВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 13. липня. — Статистичне бюро тутешнього купецького стоваришення подає таке обчисленнє населення найбільших міст в Злучених Державах: Ню Йорк 6,103,384, Шикаґо 2,995,239, Филаделфія 1,979,364, Ст. Луис, Мо., 821,543, Балтимор, Мд., 796,296, Бостон, Месс., 783,166, Питсбурґ, Па., 631,563, Сен Франциско, Кал., 557,530, Баффало, Н. Й., 553,[illegible], [illegible], Виск., [illegible].

Українські Громадяни!

Чи Ваша громада не повинна причинитися своєю жертвою до ратовання українського народу від голодової смерти?

Чи хвиля страшної руїни на українських землях не зєднає нас знову в одну могучу сімю і чи ми, українська заморська іміграція, не відповімо гідно на ляцький терор і насильство?

Кличемо ще раз:

ДО ПРАЦІ! СПІШІТЬ НА НАРОДНІ ВІЧА ТА СВОЄЮ ЖЕРТВОЮ ПОМОЖІТЬ КРАЄВИ!

По інформації пишіть до:

ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ У БРИҐІДКАХ.

В пятницю, дня 19. м. м. розпочали політичні вязні поміщені у львівських Бриґідках, голодівку. До цього кроку спровокувала їх нечуваними шиканами і звірствами місцева адміністрація з ех-жандармом Маєвским на чолі. Вязні домагаються: 1) Позволення на відвідини раз на тиждень, і допущення на побачення щонайменше з трьома особами зі світа; 2) Окремого відділу для політичних вязнів; 3) Допущення всіх леґальних ґазет і видавництв, і то в тім самім дни, коли вони приходять до тюрми; 4) Признання постійної делеґації політичних вязнів для звязку з адміністрацією; 5) Людського трактування вязнів; 6) Неперебирання політичних вязнів в кримінальні мундури; 7) Свіжої соломи до сінників і очищення келій з вошей і блощиць; 8) Дезинфекції і інтимної посуди; 9) Спільного проходу для політичних вязнів і свободи рухів на проході; 10) Дозволу на читання годину після дзвінка; 11) Виставлювання і виношення „кіблів" через т. зв. посмітюхів; 12) Дозволу на те, щоби можна було мати в келії папір та инші прибори до писання. Отсе всі „дикі" претенсії політичних вязнів. Вони більше ніж примітивні. Але і за такі домагання адміністрація застосувала до вязнів цілий ряд надлюдських тортур. Одного з них Лінка замкнув Маєвскі на 14 днів до темниці, другим каже два рази денно розбиратись до нага для переведення „особистої" ревізії. Маєвскі не допустив в суботу адвокатів до своїх клієнтів-голодуючих вже 4-ий день. Що більше, навіть з адвокатами поступив собі по тюремному і ординарно, так як це робить з вязнями.

ЩЕ ОДИН ЗАСУД.

Дня 12. м. м. закінчився у Львові великий процес о шпіонажу. Засуджено: З. Лінка на 5 літ тюрми, К. Павлячка і Ф. Новака кожного на 3 і пів року. Петра Микитюка, Марію Лінк і Ю. Бруха по 2 і пів року, Евстахія Білецького, Василя Гальчука, Михайла Бабюка і Михайла Гальчука по 2 роки. Юрка Ославського увільнено.

РОЗБРОЄННЯ ШВЕЦІЇ.

Урядовий проект роззброєння шведської армії й маринарки [illegible].

РІЧНИЦЯ СМЕРТИ МАТЕОТТІ В ІТАЛІЇ.

Дня 10. червня минула річниця траґічної смерти Маттеоті. Вона дала змогу фашистам поробити підсумки реґенерації фашизму після перебутої кризи, що наступила в звязку з убивством Маттеоті. Велике враження того вбивства здавалося зневолить уряд Муссоліні відмовитися від засобів диктаторського режіму та вступити на шлях повороту до леґальної парляментарно - демократичної управи. Одначе на ділі сталося зовсім не так. По деякому часі невиразних хитань уряду та пануючої партії побідила внутрішня льоґіка диктатури. І не тільки не прийшло до поєднання фашизму з парляментаризмом, але навпаки: у нутрі пануючої партії скріпилося найбільше „революційне" протипарляментарне крило під проводом теперішнього секретаря партії Фаріначчі. Судова розправа в справі вбивства Маттеоті ще до тепер не розписана, не вважаючи на масу зібраного та впорядкованого на протязі цілого року матеріялу. Коли по вбивстві Маттеоті парляментарна опозиція покинула парлямент і почала боротьбу з режімом Муссоліні чистими леґально-моральними засобами, то многі передбачували побіду по стороні узброєних від ніг до зубів фашистів. Так воно і сталося. Покищо побідила фізична сила. Та не треба багато казати про те, що в тій побіді міститься багато небезпек як для держави, так і для самого фашизму, що взяв на себе обовязок буцімто вилічити державу від ран, нанесених їй большевиками, а на ділі втягнув її в страшну внутрішню недугу та завдав їй далеко більше ран своїм безпримірним насильством і диктаторським террором.

ЗМІНА НА СТАНОВИЩІ ГОЛОВИ КОМІТЕТУ ПОЛІТИЧНОЇ ЕМІҐРАЦІЇ У ВІДНІ.

По причині виїзду д-ра Костя Левицького до Львова уступив він зі становища голови комітету політичної еміґрації західно-українських земель. Головою комітету вибрано на його місце п. Івана Коссака. Адреса нового голови така: Відень V. Hartmanngasse Nr. 3/10.

ЧАСОПИСЬ „СВОБОДУ" ЧИТАЄ ДО СТО ТИСЯЧ ЛЮДИЙ, ТОМУ ВОНА Є НАЙЛІПШИМ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ДЛЯ ОГОЛОШЕНЬ.

ПРОПОВІДИ ЧИ АҐІТАЦІЯ ЕП. ТВАРДОВСЬКОГО?

На днях був у городенському й снятинському повіті польський єпископ Твардовскі зі Львова. Всюди устроювано йому паради. Йшли накази до війтів, до шкіл. Учителі провадили дітей. Єпископ заходив і до церков, де виголошував промови. І так у церкві в Снятині говорив про „кохайми сєн!" і про льояльність до Польщі як до „моцарства". У вірменському костелі казав, що Вірмени й Поляки це один польський нарід. А в костелі до дітей зазначив, що такі як вони оборонили Львів цеглами й камінням. Як на єпископа — дуже добре степенування, яке варто собі затямити.

ПЯТИЛІТТЄ ХАРКІВСЬКИХ „ВІСТИЙ".

Дня 25. травня обходжено на радянській Україні пятиліття першої радянської української ґазети „Вісти", що була і є урядовим орґаном Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад України.

Ґазета повстала серед важких умовин для большевиків на Україні. Київ був тоді в руках Петлюри і Поляків, з полудня вів наступ ґен. Вранґель із Криму а в Херсонщині буяв Махно. В перших своїх початках „Вісти" були малою, непоказною ґаветою, що виходила на одній сторінці жовтого непригожого для друку паперу. Нині „Вісти" є великою щоденною ґазетою.

В 1920 р. тіраж ґазети виносив 6,000 передплатників, нині є їх 70 тисяч. Інша річ, що урядовий орґан має все ріжні шляхи для того, щоби передплатників здобути, та се не обезцінює все одно тої великої ролі, яку відіграв саме тому, що появлявся в українській мові.

„Вісти" редаґує В. Блакитний (Елланський) колись український соціяліст-революціонер часів Центральної Ради, а нині головний редактор того урядового щоденника. Між співробітниками стрічаємо таких Українців як Солодуб, Ряпо, Таран, секретар ВЦВК-ту Буценко, голова ВЦВК-ту Петровський, голова Раднаркому України Чубар, визначний партійник Квірінґ і инші. Крім названих урядових переважно осіб скупчилося біля „Вістий" багато чисто культурних українських сил, між якими на перше місце вибивається таланoвитий фейлетоніст Остап Вишня.

Побіда кабінету Пенлєве і Кайо в парляменті.

ПАРИЖ, 13. липня. — Кабінет премієра Пенлеве і його товариша, міністра скарбу Кайо, осягнув нині побіду в парляменті, бо сей приняв у цілости і по їх волі буджет держави на новий фіскальний рік. Але зате вони наробили собі ворогів серед соціялістів, котрі вже тепер усунулись від голосовання і заповідають боротьбу проти правительства головно ізза його военної політики.

КРІЗА В УГЛЕВОМУ ПРОМИСЛІ АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 13. липня.—Англійський міністер военної фльоти Бриджмен вислав лист до майнерів, в якому їх повідомляє, що правительство покликало слідчий суд для полагоджування спорів між майнерами і власниками копалень.

„ЗАБЕЗПЕЧЕННЄ" ГРАНИЦЬ.

БЕРЛІН, 13, липня. — Німецькі націоналісти зачали отверту боротьбу проти міністра закордонних справ Штреземана за плян „забезпечення" французько-німецької границі.

КОРОЛЬ ЗАПРОШУЄ ПРИМІЄРА.

РИМ, 13. липня. — Італійський король Віктор Емануїл запросив до себе на вакації в Сан Россоре премієра Муссоліні.

ПОЛЬСЬКО-ЖИДІВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ВАРШАВА, 24. червня. — Сьогодня дійшло до оконечного порозуміння в переговорах між польським урядом і Жидами. Жиди поставили ряд економічних і віроісповідних домагань. Зі сторони уряду принято до відома, що жидівське коло провадити-ме в соймі і поза соймом самостійну національну політику згідну з незайманостю границь Польщі і великодержавного її становища. Осягнене порозумінне мати-ме сей наслідок, що Жиди яко меньшість не будуть поступати солідарно з іншими національними меньшостями, а мають перейти до самостійної політики на основі льояльности супроти Польщі.

Нині зібралось жидівське коло, котре наче мало ратифікувати порозумінне з урядом. В колі лише ґрупа 4 радикалів „Гітахдух" противна порозумінню. Підчас нарад ся ґрупа і франкція „Мізраг" просили відложити наради, щоб нарадитись у власній фракції. Справа має перейти під наради політичного комітету міністрів, а відтак на раду міністрів. Потім слідує стріча премієра Ґрабського і членів уряду з представниками кола для виміни деклярацій.

СМІЮТЬСЯ З АМЕРИКАНЦІВ.

ПАРИЖ, 13. липня. — Лондонська і париська преса глузує собі з Американців з приводу процесу в Дейтон, Теннессі, в якому буцімто ходить о те, чи люди походять від малпи, чи ні.

Сей процес, пише одна тутешня ґазета, показує, що треба жалувати не людий, а малп, що їх до людий прирівнують, бо малпи таких дурних річий не роблять як сей процес.

КАЙО СЕНАТОРОМ.

ПАРИЖ, 13. липня. — Французького міністра скарбу вибрано сенатором при доповнюючих виборах.

ПРАВА ДЛЯ ЖИДІВ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 13. липня. — Департамент „національних меньшостий" при польському міністерстві згодився дозволити жидівську (німецький жарґон) і ґебрейську мову в жидівських школах, які удержують жидівські громади, а також основувати державні школи, в яких Жиди могти-муть святкувати суботу. Кромі того Жиди мати-муть право не писати в суботу.

Жиди при війску одержать змогу обходити свої свята і будуть діставати кошерне мясо.

ЖИДИ В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 13. липня. — Сіоністичне статистичне бюро подає, що тепер Жидів в Палестині є 115,151 душ.

З початком світової війни в Палестині було 84,000 Жидів, а по скінченню війни 57,900, значить за 5 літ жидівське население Палестини майже подвоїлось.

ПОРОЗУМІННЄ ДЕРЖАВ В СПРАВІ КИТАЮ.

ТОКІО, столиця Японії, 13. липня. — Минулого тижня була тут конференція дипльоматів Америки, Анґлії і Японії у справі Китаю.

Конференція рішила, щоб усі три дипльомати поступали спільно й одностайно у справах Китаю.

ЧІЧЕРІН ДО ПОЛЬЩІ.

МОСКВА, 11. липня. — Советський комісар закордонних справ Григорій Чічерін вислав остру ноту до польського уряду, в якій протестує проти нападів польських граничних сторожий на советську територію.

ФРУНЗЕ ПРО ВІЙНУ.

МОСКВА, 11. липня. — Советський военний комісар Михайло Фрунзе сказав сьогодня, що Анґлія готовиться до війни з Росією і тому совети мусять бути готові до війни, в якій станутъ по стороні Китаю.

Він додав, що совети з Китаєм завоюють цілий світ (ой-йой-йой!)

НАПАД НА БАНК.

МОСКВА, 11. липня. — З Таганроґа, на Україні, повідомляють, що там напали озброєні люди на урядовий банк і забрали 120,000 золотих рублів. [illegible]

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

БАЙДУЖНІСТЬ ДО НАЙВАЖНІЙШИХ СПРАВ

Львівське Діло дорікає громадянству про байдужність до Просвіти.

Читаемо там:

Наша українська інтеліґенція на всіх землях, що опинились під Польщею, на словах дуже патріотична і дуже вибаглива на правильну та доцільну політику і громадську працю, але не свою власну, тільки когось там „вгорі". Не вірить вона в ніякі авторитети, в ніяких провідників, в ніяку власну силу хоч... славословить без кінця власне самопожертвованне; пропаґує консолідацію народніх сил, але для неї навіть пальцем у чоботі не рушить.

У нас що інтеліґент то „велика індивідуальність", а що другий то „великий політик". Більше як сто відсотків наших інтеліґентів надаються на провідників, а щойно тисячний споміж них пійде до всякої праці, яка потрібна для народу.

Не диво-ж, що при такому стані нашої інтеліґнції у нас у повоєнних часах запанував повний застій на всіх майже ділянках життя та безвідповідальний розгардіяш у політиці. Без сумніву, що всі ті неґативні прикмети інтеліґенції відбились і на життю нашого селянства та робітництва. Ні одно ні друге не зорґанізоване, а одно й друге нарікає на інтеліґенцію; тратить до неї довіре та починає її просто ненавидіти.

За доказами далеко не треба шукати. Є в нас найстарше многозаслужене для народу Т-во Просвіта. Воно перше у повоєнних часах лихоліття почало виявляти ініціятиву до культурно-освітної праці та до орґанізації. Здавалось, що на ту ділянку нашого життя кинуться всі, яко на єдину допустиму та можливу ще серед теперішніх наших обставин під Польщею. Здавалось! Але те, що здавалось, не здійснилося!

Ось в минулому році „Просвіта" мала 10,000 членів, що повплачували свої вкладки. Сього-ж року по нинішній день вплачено до „Просвіти" заледви 4,000 вкладок, а в тому є 1,700 вкладок зовсім нових членів, які щойно вписались до Т-ва. Виходить, що споміж минулорічних членів сповнило супроти Т-ва обовязок заледви 2,300 на 10,000 тисяч. Цілих сім тисяч сімсот не почували себе до ніякого обовязку відновити своє членство у найбільше популярному та найбільше заслуженому українському товаристві. Про що се свідчить? У всякому випадку не про додатні прикмети нашої суспільности!

Правда, в сьому році голод, у сьому році нужда! Але й без нужди та голоду ми все бідні! І ось саме у сю біду та нужду вірить наша інтеліґенція, а за нею і весь нарід, як у якусь самозрозумілу, очевидну правду. Се єдина аксіома в нашому життю, в яку вірять усі. І мабуть тому, що всі вірять у неї як в релігійну доґму, відтягаються від сповнювання громадських обовязків навіть ті споміж нашого народу, що тої нужди і біди не терплять та її не знають.

У тому році голод — се правда. Але правда і те, що не голодує цілих сім міліонів українського народу під Польщею. Правда і те, що на тих сім міліонів є бодай один міліон таких, що якщо не ситі, то у всякому разі й не голодні. І тих саме ми маємо на увазі.

Бо невже на сім міліонів не може знайтися бодай сотня тисяч таких, що сповняли би свій обовязок супроти народу і громадянства як не працею для нього, то бодай матеріяльною підтримкою тих установ, що працюють для нього, працюють для його будучини, для української культури, яка стане для цілого ряду поколінь єдиним спадком по нас? Невже на тих сім міліонів Українців не найдеться бодай сотня тисяч таких, яких облича покрились би румянцем стиду при погляді на нещасну, обірвану каменицю „Просвіти" у Львові? Неже на таку масу не найдеться сотня тисяч таких, що заінтересується причинами того зовнішнього опущення та осиротіння і обірваности дому, з якого глядить на український народ більше пів сотні літ, з якого промінювало за весь той час ярке світло знання та культури, що добиралось до курних селянських хат і до міських сутерин і до заморських фарм? Се-ж воно, те світло Просвіти розганяло своїми яркими снопами проміння мраковину віків. Сеж воно рвало занавіси будучини.

І в результаті тільки 4 тисячі членів вплатило вкладки за сей рік. Тільки 4 тисячі сповнило свій обовязок та довг супроти тої культурної фортеці. Тільки чотири тисячі на сім міліонів.

Як далі так пійде, то й дім завалиться і видавництва припиняться і погасне одинока зоря на нашому горизонті, зоря чарівна, бо повна світла.

РОЗЛОМ В ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Львівське Діло пише:

Православна церква в Польщі переходить важку, затяжну крізу. Смертельний замах на митр. Юрія, боротьба проти половинного нового стилю в церковному житті, накинена польським урядом через свого прихильника митр. Діонізія, а головно тзв. автокефалія тієї церкви — ось зародки й причини тієї кризи.

Польський уряд напружив всі свої зусилля, щоби православну церкву зробити незалежною від впливу правового московського патріярхату, а поставити її у виключну залежність від польського міністерства освіти й віроісповідань та внутрішніх справ. Знаючи ролю російської православної церкви та її відношеннє до царського уряду, польські чиновники постановили за всяку ціну поставити ту церкву і її ерархію в беззастерережену підчиненість своїй адміністраційній владі. Фактично так було від самого початку, фактично православна церква стала оруддєм польської світської влади. На се зложилось богато причин.

Та польська влада не вдоволилася фактичним станом. Вона постановила формально відчахнути православну церкву від якогонебудь звязку зі своїм центром, щоб виминути які-небудь несподіванки в будучині. Вбитий митр. Юрій, визначна індивідуальність, „впертий Малорос," схиляючись до думки про автокефалію, мав намір перетворити православну церкву в українську церкву, беручи на увагу ту обставину, що в Польщі Українці творять найбільшу масу ісповідників православя. Колиж на митрополичому престолі засів сибірський Москаль, вигідний монах **Діонізій,** людина наскрізь чужа місцевому населенню, він став беззастережно на становищі **„польської автокефалії"; пійшов на службу польонізації й русифікації.**

„Автопкефалію" переведено по наказу згори. Бажаючи зберегти хоч натягані формальности, приєднано для сеї думки трансцендентальний, продажний царгородський православний центр. Недавно померший царгородський патріярх Григорій VII., переконаний відповідними арґументами „пожалував" православним під Польщею „автокефалію," якої бажав собі польський уряд. Через сю „автокефалію" нічого не виграла православна церква ані її ерархія. Не тільки не повернено загарбаних церков і церковного майна, але ще й наказано завести новий стиль. Проти сього піднялася реакція, яка скомпромітувала православну ерархію, фактично провалила половинний новий стиль, а формально внесла ще одну головню анархії в житте православної церкви.

„Автокефалія" переведена польським урядом при допомозі своїх прислужників стала доконаним фактом. Та з цим фактом не могли погодитися справжні ісповідники канонів православної церкви. **Білоруський сенатор Вячеслав Богданович, не признаючи теперішньої неканонічної („автокефальної)" ерархії православної церкви, заснував у Вильні „старо-православну церкву," побудовану на канонічних основах.** Сен. Богданович не є ляїком. Сеж визначний теольоґ, знавець канонів православної церкви, б. секретар московського церковного собору (1917—1918 р.), а опісля ректор виленської духовної семинарії. Сен. Богданович, виступаючи проти неканонічної „автокефальної" церкви і її ерархії і привертаючи звязок з московським центром, бажав привернути попередній стан. Очевидно, „автокефальний" митрополит, польська преса й міністерство віроісповідань підняло крик, що се „відступство", що се „політична акція." Преса почала накликувати до відкинення поданого на затвердженне статуту „старо-православної церкви" а митр. Діонізій наказав віленському архієп. Теодозієви кинути клятву на сен. Богдановича. Архієп. Теодозій не відважився покористуватися сим середньовічним способом боротьби з опонентами. Тоді митр. Діонізій сам поїхав до Вильни; відбув конференцію з делеґатом польського уряду і клятву, що мала бути проголошена 14 м. м. у всіх виленських церквах, стримано. А стримано її тому, що польським чиновникам і митрополитови вдалось перетягнути на свій бік одного з прихильників Богдановича (якогось Глушенка), який „смирився", тоді як другий основник „старо-православної церкви" (пос. Коханович) мусів виїхати на совітську Білорусь. Супроти того не стало вимаганого до заснування церковної громади числа осіб; власти мають викрут для незатвердження статута а наслідком того „автокефальний" мит. може якийсь час спочивати на лаврах. Все-ж таки для построху сен. Богдановича відлучено від офіційної православної церкви в Польщі.

Та ледви чи сі заходи спинять реакцію проти польського неканонічного „автокефалізму." Навпаки, слід сподіватися, що виленський „роскол" є тільки початком цілої низки „расколів".

„НЕ БУЛО СУДУ".

ДО ПРОЦЕСУ ПОСЛІВ.

Соймова промова посла С. Хруцького дня 15. травня с. р. підчас третього читання буджету.

Висока Палато! Я зголосив дві поправки, які висловлюють вотум недовіря міністрові справед. і органам судів вищої інстанції. Задля недостачі часу не можу подрібно мотивувати своєї тези, — мушу тільки обмежитись до ілюстрації останнього процесу в Рівному. Судили там українських послів за те, буцім то вони накликували населення палити хуторі та різати Поляків. На процес у Рівнім приїхало 15 сенаторів та послів українських та білоруських, 62 свідків: українських селян та інтеліґентів, а до оборони зголосилося 11 українсь- [illegible] української землі. Велика Україна також бажала взяти участь в обороні своїх синів і адвокатська київська рада робила заходи, щоби дали дозвіл її представникам виступити.

В протилежности до цього зацікавлення процесом усього українського народу польська преса зберігала гробову мовчанку підчас усього процесу. Негайно виступив одноцільний польський фронт, від права до ліва,

зверненний проти українського народу.

І під цим знаком боротьби переможців з переможеними і намагання перевести задумане діло йшов увесь рівенський процес. Перш усього зачиняли [illegible] реч законові дозволили лишитись на салі лише по одному мужеві довіря для кожного обвинуваченого, замісць по 3-ох. Правда: за те присутними на салі були численні агенти дефензиви, які записували собі зізнання свідків.

Процес вели так, що предсідник свідомо став головним прокуратором, при чому так увійшов у свою ролю обвинителя, що забув зовсім про обовязок предсідника — дбати про безсторонність та рівновагу між обвинуваченням і обороною.

Предсідник у ролі прокуратора

сповняв цю функцію так ревно, що викинув брутально з судової салі адвоката дра Шевчука, доручаючи возному вивести його, і то тільки за те, що оборонець ставив запити аналоґічні до тих, які ставив прокуратор. Такою поведінкою предсідник приневолив оборону всіх 11 українських адвокатів зректись свого мандату— факт

нечуваний в історії судівництва культурного світа.

І так вели процес над послами українського народу в польськім суді, без предсідника, з двома обвинителями: в особах голови суду та прокуратора, при зачинених дверах, у присутности численних агентів дефензиви. Метода предсідника допиту свідків представлених обороною викликала велике обурення навіть самих свідків. Предсідник кепкував з них і не давав їм навіть змоги зізнавати. Коли він домагався від свідка розяснити загально якусь справу, негайно перебивав йому, коли тамтой починав оповідати, а замісць цього казав собі навести конкретні факти, або при вказуванні на такі факти перебивав йому увагами, що це факти виїмкові. (Допит свід. Богдановича). Інколи предсідник-обвинитель ставив свідкам такі питання: „що це таке держава?", а відповідь на ці питання рішала про кваліфікацію: „свідок, очевидячки, не орієнтується в цих справах". (Допит посла Тарашкевича. б. доцента петроградського університету). Не кажу вже про те, що

предсідник постійно відхиляв питання,

які ставили свідкам обвинувачені і які могли би служити на користь обвинуваченим. Зовсім иншою була поведінка предсідника супроти свідків акту обвинувачення, з яких 10 на загальне число 11 належать до польської наіональности і є напливним елементом (осадники, громадські канцеляристи, вчителі-польонізатори). Якою ріжною були поведінки предсідника супроти тих і тамтих свідків, про це найкраще може свідчити такий факт: Підчас допиту свідка обвинителів, молодої вчительки Польки, предсідник прохав її сісти; але коли переслухував свідка оборони п. Левчанівську, без огляду на те, що вона є особою у старшім віці і має становище сенаторки, такої пропозиції їй не зробив. І супроти инших свідків оборони, послів чи сенаторів, предсідник поводився розвязно,

навіть погрожував викинути їх із салі

лише за те, що вони ставили свідкам питання, які не йшли йому в смак. Для повної характеристики предсідника треба додати ще й те, що він казав покинути салю одному з членів довіря обвинувачених, кореспондентові „Діла" п. І. Рудницькому за те, що він звернувся до предсідника з проханням оборонити його перед надто далеко йдучою опікою присутних на салі агентів дефензиви. Таким був голова суду.

Щодо особи прокуратора, то він перший поставив внесок, щоби розправа була тайною, щоби дозволено лише на 3 мужів довіря взагалі, а найбільше характеристичним для нього був факт, що спершу він домагався у своїй промові 4-ох літ вязниці для послів Чучмая та Васильчука, 4 літ дому поправи для посла С. Козицького, а

по перерві зміняв своє становище,

і для цього останнього також домагався 4-ох літ вязниці. Не менше характеристичним було його домагання змалювати звязок між т. зв. диверсійними бандами з промовами на вічах обвинувачених послів.

Одним словом поведінка предсідника та прокуратора підчас рівенського суду була така, що властиво

ніякого виміру справедливости не було,

бо хоча свідки акту обвинувачення явно виявили свою ненависть супроти українських послів, добачуючи в них своїх особистих ворогів: хоча ці свідки доказали незнайомість української мови, якою обвинувачені посли промовляли на вічу в Почаєві дня 26. червня 1923 р.; хоча зізнання цих свідків були суперечні, поплутані або зовсім збиті, а один з них навіть зізнавав в обороні послів; хоча свідки подані обороною ствердили повну безосновність обвинувачення, хоча обвинувачення само в собі містить

внутрішню нісетницю,

бо обвинувачує освічених та інтелігентних людей в ідіотськім учинку; хоча само сформулування злочину в акті обвинувачення, навіть як би його повтвердили, не містило в собі ніякого „крімен", тому, що було формою погрози чи пророцтва; не вважаючи на це все— суд видав присуд, яким засудив усіх трьох українських послів: Чучмая Максима на 2 роки важкої вязниці, Васильчука Павла на 1 рік важкої вязниці і Козицького Сергія на 1 рік дому поправи. Отже слід ствердити, що

в Рівнім суду не було

а була лише боротьба Поляків-переможців та Українців-переможених. Такий характер мала поведінка представників судової влади і таке враження робило й те, як реаґувала публика на судовий присуд. Коли проголошено несправедливий та суворий засуд — усі присутні на салі свідки від оборони, українські інтеліґенти та селяни, були сильно зворушені, а деякі мимохіть заридали, за те польська публика радісно „ликувала".

Коли такий характер мала судова розправа проти українських послів, то як виглядає присуд справедливости супроти пересічного громадянина української національности? Скажу коротко: наш нарід віддавна не дає віри справедливости польських судів.

НОВІ ВИДАННЯ.

СТАРА УКРАЇНА.

Вже вийшло подвійне число за 1925 сего прегарного орґану. Є там богато дуже цікавих наукових студій і свіжих інформацій про культурний український рух так в Галичині як і на Вел. Україні. З „хроніки" можна довідатися, як тяжко під большевиками мучаться культурні інституції, хоч їх нібито взяла „під опіку" держава. Є там і прецікава студія покійного Франка про наше старе письменство, відкрита в його посмертних паперах. Вкінці є рецензія на історичні „Записки Чина Василія Великого", котрі мають дати образ праці того чина (й церкви взагалі) за богато століть. — „Стару Україну" видає вже „Наукове Тов. ім. Шевченка".

Адреса:
Львів, ул. Чарнецького, 26.

А. Ч.

ІЗ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Розвиток політичних відносин на Закарпатській Україні, як це він зарисувався в останнім році, мусить занепокоїти Українців всієї України. Наша щира радість з приводу визволення закарпатської галузи нашої нації з мадярської національної неволі показується тепер передчасною. Замісць сподіваної національної волі і розвитку, починає нашим братам грозити поважна небезпека денаціоналізації з боку Чехів. Минули медові місяці славянської прихильности Чехів до місцевих Українців, минули часи дійсної підпори національної культури місцевого населення. Нині по чисто українських селах повстають чеські школи для 2—3-ох дітей Чехів-урядників, а в українських школах вводять чеську мову, чеських учителів і т. и.

Всі уряди заповнені Чехами, урядування виключно по чеськи а українського слова вже часто і толерувати не хотять. Ще недавно про автономію Закарп. України, забезпечену мировим договором, Чехи принайменше гарно деклямували, та обіцювали її реалізацію в будучині, нині про це ніхто і не говорить поважно.

Натомісць цілком поважно говорить півофіціяльний орґан Цивільної Управи Закарп. України — „Podkarpatske Hlasy," що пора перестати бавитися сентиментами про автономію, а треба взятися до асиміляції Русинів із Чехами. Ця ґазетка „доказує" навіть історично, фільольоґічно, економічно і т. и., що між закарп. Українцями (Русинами) і Чехами ніякої національної ріжниці нема і що видумують її лише „зайди" Українці і Москалі.

З цього виходить практичний висновок, що слід прогнати всю еміґрацію. Над безборонними еміґрантами, особливо Галичанами просто знущаються, обкидуючи їх всіма можливими клеветами. Що це діється не без впливу і то фінансового з боку польського консуляту, зайвим було би вказувати.

Зміну курсу Чехів у відношенні до Закарп. Українців відчула також ужгородська „Просвіта", якій знижено субвенцію до тої міри, що вона не в силі удержати театру, так важної установи у відродженні національної культури наших Закарп. братів. Поки-що театральну трупу зредуковано до неможливої міри, а в перспективі є розвязання театру, як що відношення влади до „Просвіти" не зміниться.

Культурні сили тої міри, що дир. Загаров, Морська і инші покидають Закарпаття.

З економічної ділянки слід занотувати фузію „Підкарпатського банку," інституції народовецького напрямку з „Русским Народним банком" напрямку русофільського. Останній банк стояв перед фінансовим упадком і влада згодилася санувати його під умовою фузії з Підкарп. банком. Буде отворений новий банк під фірмою „Підкарпатський народний банк."

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Володимир Сас Брилинський, емер. Скарбовий адюнкт, помер в Коломиї дня 9. червня ц. р. в 67 р. життя. Похорони відбулися 11. червня ц. р.

В. Й. П.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ БРІТЕН, КОНН. Бр. св. Петра і Павла, від. 254, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих з Брістол, що піврічний мітинг відбудеться 17. липня в пятницю, в Українській Гали „Erwin Pleys", точно о 8-ій год. вечером. На порядку деннім є важні справи до вирішення, як справоздання урядників, контрольної комісії і инші важні справи та нові параграфи. Браття, хто не явиться на тім мітингу, то сам докаже, як він інтересується Братством і У. Н. Союзом і як йому лежить на серци розвій і добробут як Бр. так і Союза. Нас є поважне число членів, але на жаль один другого не знає, крім секретаря. Браття, в нас є люди образовані, що можуть поучити нас, як ми маєм поступати, але як ми будемо байдужні то знайте, що ніхто не пійде за вами, до вашої хати і Зень не буде ходив за вкладками. Кождий член знає дуже добре, де є Українська Галя. Нераз прийде важна справа для добра Бр. і У. Н. С., а членів явиться на мітинґу 13 або 15, а де вас є більше? А як прийде аж за 4 місяці, то кричить: я не знав, я на тоє не пристаю, я кару не буду платити і т. д. Щоби того більше не було, проситься приходити що місяця на мітинг і платити вкладку та сповнювати свій членський обовязок. Неявившийся член без важної причини на піврічнім мітингу, буде караний 1 дол., а урядник 2 дол. — Іван Шебеляк, предс.; М. Мазур, кас.; Юрій Зень, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє всіх своїх членів, що мітинг відбудеся в суботу, дня 18. липня 1925, о годині 8-ій вечером, в гали Церковній, 127 Парк улиця. Проситься запамятати і прийти на мітинг, позаяк зараз на другий день в неділю, 19. липня буде наш Пікнік в Шулен Парку, на котрий то пікнік кождий член і членкиня повинні прибути і других заагітувати як найчисленнійше. — Мих. Довгий, пр.; Н. Хабінець, секр.

ОБОРН, Н. Й. Бр. св. О. Николая повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинг відбудеся в суботу, дня 18. липня о год. 7. вечером в гали церковній на Вашингтон ул. Проситься всіх членів явитись на сей мітинґ, позаяк суть важні справи до полагодження, а також буде справоздання контрольної комісії за перший піврік. Неявившийся член заплатить кару після статута братського. Рівнож проситься всіх довгуючих членів вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також подаєсь до відома, що нових членів будесь принимати без оплати вступного до Братства і до У. Н. С. — Яким Смоляк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляєсь членів Бр. св. Георгія, від. 239, що мітинг відбудеться в неділю, дня 19. липня, зараз по Службі Божій в гали Тов. У. А. Горожан на Френклін ул. під ч. 247. Понеже суть важні справи до полагодження, проситься, щоби кождий член явився. Контрольна комісія здасть звіт з діловодства уряду за шість місяців. — Ів. Писечко, секр.

АЛТУНА, ПА. Бр. Неп. Зач. Пресв. Богородиці, від. 145, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинг відбудеся в неділю, дня 19. липня, в гали церковній. Неявившісь член ина мітинг підлягають карі 50 ц., а урядник 1.00. Єсть важна справа братства до полагодження. — П. Патроік, предс.; І. Олексин, секр.

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 296, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинг відбуся в неділю, 19-го липня в гали парохіяльній. Проситься всіх членів явитись на той мітинг. — Василь Каліновський, предс.; Антін Гарачмак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні і піврічні збори відбудуться в суботу, 18. липня с. р., точно о годині 8-ій вечером, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та ул. Обовязком є кождого члена явитись на зборах і вислухати справоздання за минувших 6 місяців і також будуть інші важні справи до полагодження, як тако ж буде вибір Комітету на пікнік, котрий відбудесь в неділю, дня 19. липня в Forest Park, Richmond Hill, L. I., N. Y. Рівнож пригадується інтересованим, щоби привели зі собою нових членів; будесь принимати до Бр. і У. Н. Союза після статута. Неявившийся член підлягає карі після ухвал. —Іван Солтис, предс.; Н. Марків, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Василія Вел., від. 214, повідомляє всіх членів, що піврічний мітинґ відбудесь о 2-ій год. пополудни в неділю 19. липня, в гали Парковій, при 29-ій і Голстед ул. Проситься о конечне прибуттє. Буде піврічне справоздання і другі важні справи. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — К. Свистович, предс.; В. Зеліско, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, подає до відома всім своїм членам місцевим і позамісцевим, що піврічний мітинг має відбутись в неділю, 19. липня, зараз по Службі Божій у звичайнім місци. Проситься, щоб кождий член явився хоч раз на пів року на мітингу і вислухав справоздання як уряду так і контрольної комісії. Приведіть нових членів до Бр. і Союза де радо їх приймемо. Вписуйте дітий до У. Н. Союза бо в дітях будучність Союза. Неявившийся член заплатить доляра кари. Котрий член не вирівнає своєї місячної належитости, буде суспендований. Даєсь до відома всім членам, що мають стати в параді на Велику Службу Божу 19-го липня, бо маємо обходини патрона нашого Братства. Член, що не виступить в параді, заплатить доляра кари. — Григорій Сенкович, предс.; Олекса Шийка, кас.; Трофим Мороз, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу дня 18. липня о год. 7.30 вечером, в льокали Укр. Гор. Клюбу, 108 S. Main Ave. Проситься всіх членів явитись на означений час і довгуючі члени щоби постарались вирівнати свої вкладки. — Р. Рубльовський, секр.

ФІЛАДИЛФІЯ, ПА., Тов. Згода, від. 62, повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудесь о 3. годині пополудни, в неділю, дня 19. липня, в гали Укр. Нар. Дому, 6177 Ґленмор Еве. Суть важні справи до полагодження. — В. Волчанський, заст. предс.; О. Турінець секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 97, повідомляє, що збори піврічні відбудуться 19. липня в галі церковній на Вен Бюрен стр., о 2-ій годині пополудни. На сі збори має явитись кождий член без ріжниці муж, жена чи дівчина, бо буде важна справа до порішення; буде також справоздання секр. фінансового. — М. Прихан, предс.; М. Табачук, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 114, повідомляє, що півірчний мітинґ відбудесь 19. липня, о год. 3-ій пополудни, в укр. школі, там де все. Контрольори мають провірити книжки з піврічної праці. Проситься всіх членів явитись на той мітинг на означений час, бо через занедбанє членів приходити на мітинґ, нема жадного поступу у віділі і тим самим робиться богато труду відділовим урядникам. Неявившийся член без винятку заплатить 1.00 кари, а урядник 2.00. Довгуючі члени най вирівнають свої вкладки на сім мітингу. — Т. Сенчук, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, що піврічний мітинґ відбудеся дня 19. липня, о 1-шій годині попол. Кождий повинен прийти, бо суть важні справи до вирішення. — Р. Караїм, предс.; Р. Карбівник, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Д. Марії, від. 112, повідомляє своїх членкинь, що піврічний мітинґ відбудеся 19. липня зараз по Службі Божій, у домі закупленім на школу. Проситься всіх членкинь прибути на мітинґ, бо є важні справи до полагодження. — О. Кульчицька, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. Богдана Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинг відбудеся дня 19. липня, точно о [illegible] в церковній гали при Чарліс ул. Наш мітинг припадав на 12. липня, але тому, що у неділю 12. липня припадало св. Петра і Павла, мітинг відложено на 19. липня. Проситься всіх членів прийти на сей мітинґ. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости на сім мітингу, бо інакше будуть суспендовані. — Йосиф Казюта, предс.; Михаїл Пик, кас.; Іван Іванішів, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що піврічний мітинг відбудеться дня 19. липня ,зараз по Службі Божій, в гали церковній при Калидж ул. а В. 7-мій ул. Проситься всіх членів явитись на сих зборах, бо буде справоздання касове за пів року і другі важні справи матюься полагодити. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, щоб потім не нарікали. — Йосиф Сенчина, предс.; Мафтей Притуляк, кас.; Николай Бусько, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Піврічний мітинґ Бр. св. Димитрія, від. 301, відбудеться в неділю, 19. липня о 1-ій год. попол., в церковній гали при Ірі і Робей ул. З причини, що є богато справ до полагодження, проситься всіх членів на сей мітинґ прибути. — П. Підлісний, секр.

ЙОРКВІЛ, О. Бр. св. Стефана, від. 77, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеся дня 19. липня, в неділю, точно о годині 9-тій рано, в гали майнерській. Проситься всіх членів явитись на означений час. На мітингу контрольна комісія здасть справоздання за 6 місяців і будуть інші справи до полагодження. Проситься членів привести своїх краянів і знакомих на сей мітинґ. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — А Волошин, пр.; П. Головік, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрея, від. 128, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеся дня 19. липня, в гали церковній, 2445 Іст 31 ул., Савт Лорейн. Проситься всіх членів прибути на сей мітинг ,бо є дуже важні справи до полагодження. Дальше подаєсь до відома, що Братський мітинґ відбувається завше в першу неділю по 15-тім кождого місяця. Так проситься Українців в Лорейн, котрі не стоять в У. Н. Союза, щоби прибули на мітинґ і обезпечити себе і свою родину в У. Н. Союзі. — В. Каршень, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. імґ Ів. Франка, від. 269, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, дня 18. липня 1925, о год. 7-мій вечером, в гали тов. В. Дуди. Обовязком кождого члена явитися конечно, бо маємо важні справи до полагодження. Контрольна комісія дасть звіт з піврічного діловодства. Проситься членів хоч раз на шість місяців явитись на означений час, щоб уряд не чекав на Вас до дванайцятої години. Неявившийся член платить кару після статута. — Василь Швець, предс.; Ст. Соколовський, секр.

ДОПИСІ.

—o—

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

На поміч голодному селу.

Бр. Йосафата, від. 217 У. Н. Союза, переводячи мітинґ 16. червня 1925, не забуло про голодуючих наших братів в старім краю. На перший початок члени зложили $53.50. З того 50.00 вислано 23. м. м. до Комітету у Львові через (M. Rygow) Baltic America Line, No. 287536. З огляду на се, що Центральний місцевий Комітет скликав віче в тій справі та з віча користи не було, принято думку гр. Николи Мурашка, щоби члени подбали самі за се, а не оглядалися на нікого, та суму зібрану сейчас вислати на місце призначення. Над тим розвелася коротка дебата та переведено ухвалу, що кождий член повинен зложити одного доляра, виключаючи слабих або тих, котрим відділ сам помагає. Коли відчислити 174 члени дорослих, виключаючи женщин і кількох слабих членів, то можна числити на 155 долярів або більше, бо се знають члени, що то значить ухвала, а особливо обовязок народний помогти рідним нашим братам в старім краю в так тяжкій нужді як в голоді. На се послужать діла тих, котрі наставали, щоби таке діло як поміч довершити. Перші жертводавці отсі члени і добродії:

Никола Мурашко і Ілія Дмитрук по $3.00; Василь Луцишин, Іван Пастушин і Михайло Рудий по $2.00; Н. Грицак, Н. Гарасимчук, І. Луцишин, К. Шевчук, А. Іванів, П. Білоус, М. Бойко, А. Росоловський, С. Ходак, Д. Пархуць, В. Скробач мол., М. Бінашевський, Т. Швець, Н. Паснак, Н. Мандич, Н. Плекан, С. Півторак, Гр. Кучмій, Т. Червоняк, Т. Шеремета, С. Шлюсар, Д. Мацьковський, Д. Юшка, Н. Ганущик, А. Андрусів, Гн. Бояновський, Н. Демкович, В. Ковтун, Г. Данилишин, С. Олексин, П. Паснак, Н. Боднар, Е. Заяць, Т. Нищук, П. Джунджа, Т. Косьців, К. Гунька, М. Юган, І. Велитович, І. Дорофей, І. Максимців і Іван Голубен по $1.00.

За нашим почином зачали другі організації працю, бо жіночі товариства післали членкинь по домах за збіркою на голодуючих, а також Центральний Комітет зарядив великий Пікнік на сю ціль, з якого можна сподіватись, буде великий дохід, бо весь загал бере участь. Про се буде допись Центрального Комітету, як наша громада подбала про сей обовязок для наших рідних братів в старім краю і хто відказався. На конець членам і жертводавцям уряд братства складає сердечну подяку, а взиває тих, котрі ще не зложили, що мають зложити, бо не мине того, котрому ще треба дати поміч, значить, хто слабий, що сам потребує помочі, той не обовязаний дати, і женщини, котрі з мужами у відділі. Єще раз уряд в імени голодних братів дякує тим, що зложили і тим, що мають зложити.

ЗА УРЯД БР. ЙОСАФАТА,
від. 217 У. Н. С.:
М. Бінашевський, предс.; **Н. Паснак**, кас.; **К. Шевчук**, секр.; **В. Луцишин, М. Рудий і В. Ковтун**, контрольори.

Осип Маковей.

ОБРЯДОВА СПРАВА.

(Оповіданне).

Всечеснійший і високопреподобний отець Іоан Александрович Шпачинський, парох села Деревянки і совітник консисторії, дуже не любив сотрудників. Все йому здавалося, що сотрудник кривдить його і родину, бо забирає доходи і до того заводить в богослуженнях якісь непотрібні новинки. Хоч він сам перед роками просив консисторію о поміч, бо не міг собі вже дати ради в трьома церквами, одначе коли який сотрудник прийшов, о. Іоан з кілька тижнів нарікав перед своєю „імостю" на митрополита, консисторію, на духовну семинарію — і взагалі на всі нові часи з новими священиками, такими неподібними до давних.

Та вже жаден сотрудник так йому відразу не сподобався, як останній. Приїхав перше сам, без жінки, щоби представитися о. совітникови, а потім в селі найти собі яке помешкання. Невеличкий, гладко виголений, з круглим повним лицем, у короткім сурдуті, зі звичайним білим ковнірцем на шиї, прийшов — і о. совітник від першої хвилі вже знав, що має про нього думати. Мало того, що був одягнений по новомодному, — він не мав на ногах чоботів, лише черевики.

— Маю честь представитися: Михайло Медвідь.

— Не Михайло, лише Михаїл — поправив о. совітник. — Ви Українчик?

— Так.

— Жонаті, з донькою священика?

— Так.

— Ну, ізвольте сідати..

Таке було перше привітання о. сотрудника. Опісля о. совітник відразу приступив до річи, а іменно до — черевиків о. сотрудника.

— Чому ви, отче, не носите чоботів?

— За тяжкі, за дорогі, невигідні...

— Те-те те! Я вже 40 років ношу чоботи і не нарікаю. Тепер уже й ноги мені не статкують, а я не покидаю. Священик повинен носити чоботи. Але тепер у всім нова мода: кольчики, коліноприклоненія, монстранції, Боже Цяло, майскії богослуженія, Серце Ісуса, скапулярії, рожанці, черевики... І не має наш обряд падати?! Облатиненіє на всі боки!

— Я гадаю — відважився сотрудник замітити, — що черевики тут ще найменше шкодять.

— Найменше шкодять! — обурився о. совітник. — А чому ґенерали не носять цилиндрів? Кожде сословіє має свою одежу — і духовенству не подобає заводити новшества. То віденські богослови принесли ту моду, а митрополит і консисторія мовчать. Чим раз більше священиків ходить лише у черевиках на поруганіє Церкви, обряда і духовенства. Світськії нехай носять черевики, а для нас є чоботи! Се справа обрядова...

Новий сотрудник не перечився, але відразу зміркував, що він у сій парохії довго не побуде. Посидів ще при підвечірку і чудувався, що о. совітник говорив до своєї жінки у дру- [illegible] „ви", а вона йому так само, оповів ще „імості", у кого оженився, попращався і відїхав.

— Не подоба мі сей тей нови вікари. А еймосьці як? — відозвався потім совітник до жінки.

— Шкарадне сей назива. Правдзіве по хлопску. Медвідь! Ви повинні йому порадити, щоби змінив собі прізвище.

— А ме цо то обходзі?!

По старій привичці обоє розмовляли ще деколи по польськи, хоч у новійших часах значно рідше, як перед літами. Сини, доньки і зяті не терпіли польської мови — і тому її щораз менше було чути в домі о. Шпачинського.

По підвечірку о. совітник відчув особлившу потребу побачити три пари своїх чоботів, що стояли за ліжком у спальні. Подивився перше на ті старі чоботи, що мав на ногах, в думці похвалив їх за те, що ще цілі і такі вигідні, а потім виняв три пари, усів собі на крісло і почав їх оглядати. Дві пари були вже старі і підшиті, але одна була новісінька, блискуча, хоч трохи запорошена. Копита і окремі деревляні правила, вложені тісно у холяви, підтримували ненаганну форму сих чоботів від носа почавши аж до вух. Одначе найбільше тішила о. Іоана Александровича їх делікатна, мягенька шкірка, така при тім блискуча, що до неї, як до зеркала, можна було зачесатися.

— Красні чоботи — думав собі о. парох, обтираючи їх хустинкою, — тільки трохи за тісні, звичайно, як нові.

Потім віднайшов свою жінку у другій [illegible] і сказав їй:

— Я зовсім не розумію, як можна заміняти чоботи за черевики. Вже не кажу про соблазнь і упадок обряда, але яка вигода і яка краса в чоботах!

Старенька їмость, котра в справах віри, Церкви і духовенства ніколи не перечилася зі своїм мужем, згодилася і тепер з ним та почала нарікати на моду, яка, як видко, не минає і духовенства.

Пів року витримав новий сотрудник в о. Шпачинського і пів року слухав його нарікань на упадок обряду і на черевики. Уже погодився з думкою, купити й собі чоботи, щоб мати спокій, але покищо не мав грошей на се, бо доходів було дуже мало, а инших видатків дуже багато. Тимчасом він у прилученім селі заложив читальню „Просвіти" і в самій Деревянці кинув між селян думки, які глибоко засмутили о. пароха.

Було се не що инше, тільки се велике лихо і нещастя, що назване словом „українство" і що може проявитися не тільки у великих ділах, але навіть у марних буквах. О. совітник Шпачинський зараз вибрався до Львова до кревного крилошанина і члена консисторії зі скаргою на свого сотрудника і з рішучим жаданням, забрати його як найскорше з Деревянки. Притім мав він ще й инше діло; хотів порадитися лікаря, що робити, аби не був такий слабий в ногах. Бо від якогось часу його ноги зовсім не були в силі двигнути більше, як сто кільограмів ваги, — тимчасом він важив сто і сім. Отсих сім кільограмів шкодило ногам.

В консисторії [illegible] найгладше, о. Медвідь мав до місяця забратися з Деревянки. У лікаря за те пішло тяжче; крім ріжних способів, які лікар подав, щоби о. совітник втратив хоч тих непотрібних сім кільоґрамів, він порадив іще носити черевики, а не чоботи, — і то черевики як найлекші.

— Адже сі кайдани — говорив лікар, вказуючи на нові парадні чоботи о. совітника, — важать з кілька кільоґрамів! На щож мучити ноги, коли вони і так слабі? Дайте доступ повітрю до ніг, не спинюйте обігу крови тісними холявами! В таких дибах вічна парня... Та ще в таку спеку, як тепер!

Слова: кайдани і диби на такі прегарні чоботи заболіли о. совітника так, мов би хто образив йому його рідні діти. Він погадав собі, як би то смішно він виглядав в черевиках і скільки на тім втратив би обряд — і в душі своїй рішив, що всіх порад лікаря послухає, лише сеї про черевики ні.

І дійсно о. совітник не послухав лікаря — що найменше так довго, доки о. Медвідь був у Деревянці. Одначе за той час він пережив і передумав багато сумнівів на тему обряду і черевиків. Правду сказати, священики щораз більше носять черевики. о. совітник бачив то й у Львові і на соборчиках. Хоч воно й страшно погано, але обряд нарешті від того так дуже не терпить. От, його сусід, о. Владимір Семйонович Котович, священик і патріот один з перших, від двох років носить також черевики.

О. сотрудника Медведя вже не було в Деревянці, о. совітник [illegible] вже на справу черевиків трохи ласкавійше, проте не находив він у своїй души на стільки сили і рішучости, щоби замовити у шевця се незвичайне обувя. Коли би старенька їмость не здобулася на енерґію, о. совітник — хто знає — може й до смерти ходив би в чоботах. Але їмость уже не могла дивитися, як о. совітник з трудом тягне за собою чоботи, при нагоді вступила в містечку до. славного Ицка Помеpанца, котрий уже чверть століття був надворним доставцем чобіт і черевиків для цілого роду Шпачинських і на вдивовижу самому Ицкови замовила для о. совітника як найлекші і як найвигіднійші черевики.

Коли по тижні о. совітник тримав сі черевики в руках, йому справді серце краялося з жалю. Здавалося йому, що нехай лише парохіяне побачать його в черевиках, зараз зажадають від нього майських богослужень... Три дні намовляла його жінка — по українськи і по польськи — щоби він убрав черевики.

Нарешті о. совітник відважився. Убрав і перейшовся по кімнаті.

— Та я не чую нічого на ногах — пробував він критикувати.

— Тим ліпше — говорила їмость.

— Щож мої парохіяне скажуть? — журився о. совітник.

На другий день він убрав знову черевики, але щоби їх не було видко, ходив цілий день у найдовшій реверенді. Куди ступав, чудувався сам собі і піднимав від часу до часу ногу та оглядав черевик. Але до Служби Божої вбрав таки чоботи...

[illegible] о. совітник освоївся з черевиками. Він був би може їх не носив, але чи від ліків, чи від чого иншого полекшало йому на ноги, а частина признання за сю полекшу спадала сама собою й на черевики. Тим бодай рішучо казала їмость — і перечитися з нею не було підстави.

Спершу здавалося о. совітникови, що ціле село завважає зміну у нього і зробить у селі бунт. Минув місяць, минули два, — в селі ніхто не бунтувався і не перейшов на латинську віру. Дивувало се потрохи о. совітника, а нарешті почало і тішити. Все ліпше, коли і обряд не латинщиться і ноги мають вигоду.

По році о. Іоан відважився навіть приїхати в черевиках на соборчик. Як би був знав, що там буде й о. Медвідь, був би взяв чоботи, а так якось на думку не прийшло йому — і два політичні противники стали нараз проти себе, оба в черевиках.

— А! всечеснійші в черевиках! Що я бачу?! — заглузував собі о. Медвідь.

— Мені лікар предписав — оправдувався о. совітник.

— А обряд в Деревянці через те не упав?

— Ні! — відповів о. совітник і відвернувся.

— Сі молоді священики не знають почитати старости і кплять собі із совітників — нарікав він потім перед своїм ровесником.

— У тих старих — говорив тимчасом о. Медвідь перед своїм товаришем — велике привязання до форми, а духа нема. Що я натерпівся у нього з причини черевиків! А [illegible]

КЛИЧ ОРГАНІЗОВАННЯ ШКОЛИ

стався у нас

КЛИЧЕМ НАРОДНИМ

Так як для перших емігрантів НАШИХ кличем була церков, так нині є кличем РІДНА ШКОЛА.

Нарід ясно видить, що без школи нема будучности для него. Рідна Школа притримує нові, тут роджені покоління при своїй вірі і народности. Найліпшим доказом, що без Рідної Школи молоді покоління нас опускають, є та прогалина, яку нині вже маємо: при нас стоїть ще еміграція старо-краєва і малі діти. Молодого середного звена вже бракує. Поколінне молоде, що тут уродилося й виросло для нас пропало. Дуже маленька частина тої молоді ще при нас тримається, а більшої частини вже невидно...

Спитайте батьків і материй, де їх доростаючі хлопці і дівчата? Встидаються своєї мови або її не уміють. Встидаються своїх батьків. Відчужилися.

Коли школи не буде, за кільканайцять літ з Українців в Америці сліду не стане. Щоб се не сталося, наша річ подбати про се.

Комітет шкільний, який завязався тут в році 1923, занявся тою так важною справою. До рішення того важного діла, що від него залежить будучність Українців в Америці, **ШКІЛЬНИЙ КОМІТЕТ скликає:**

ЗБОРИ

ПАРОХІЯН ЦЕРКВИ СВ. НИКОЛАЯ І ВСІХ ПРИХИЛЬНИКІВ РІДНОЇ ШКОЛИ

НА ДЕНЬ 19-го ЛИПНЯ 1925

зараз по Службі Божій

ДО ГАЛІ ЦЕРКОВНОЇ СВ. О. НИКОЛАЯ, при ОКЛЕЙ І РАЙС УЛ., ШІКАГО, ІЛЛ.

Приходіть усі, котрим дорога батьківщина, приходіть усі, кому на серці будучність наша! Не дайте заспати такому ділу. Всі як один беріться до будови школи — бо інакше сліду з нас не остане. Діти наші скріплять ряди тих народів, що свою минувшість шанують і дорожать своїм молодим поколінням. Не даймося завстидати. Хоть се нам і тяжко прийде, однак кріпімся тою надією, що з нашої праці і виложеного гроша виросте слава нашого народу.

Тож до діла Брати і Сестри!

ДО БУДОВИ ШКОЛИ при ЦЕРКВІ СВ. О. НИКОЛАЯ!

Приходіть всі як один на ту важну нараду!

Михайло Поляк, Михайло Солтис, Дм. Атаманець, Ів. Прийма, Мих. Яворський, Ів. Марущак, Гавриїл Дацків, Роман Бойко, Вас. Гриньків, Петро Лучків, Семен Боняківський, Мих. Петрів, Ізидор Левтюх, о. Ф. Тарнавський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОДРУЖА І РОЗВОДИ В АМЕРИЦІ.

Американські розводові закони — справа доволі складна, так як вони належать до стейтового законодавства і кожний стейт позаводив в себе свої окремі права. Як є сорок-вісім стейтів в Сполучених Державах, так в кожному є свій закон, вирішуючий, коли, і з яких причин можна розвестися з жінкою чи з чоловіком. Але дещо є спільне у всіх тих законах так, що можна говорити загально про розводові права в Америці. Одначе в кождім окремім випадку про можливість і умови розводу рішають точні правила того чи иншого стейтового закона.

Що значить розвід.

Часто думають, що розводу (divorce) треба для того, щоб розійтися з жінкою або з чоловіком. Так воно не є. Розійтися можна і без розводу і ніхто не може примусити людей жити разом, коли вони не хочуть. Але хоч розійшлися, то вони по закону рахуються чоловіком і жінкою, значить без розводу не можна другий раз женитись, чоловік мусить дати жінці удержання, обовязує їх подружний закон що до опіки над дітьми, маєтку, і таке инше. Розвід потрібний саме на те, щоб всі ті звязки розвязати і щоб взагалі по закону вони перестали бути подружжам, чоловіком і жінкою.

Розводом називається власне законний (судовий) акт, який розвязує подружжа і всі подружні звязки. Тому і розвід може бути тільки там, де було подружжа. Коли двоє людей не побралися по закону або подружжа з якоїсь причини було не важне, то й розводу не може бути і не треба.

Американський закон признає три роди одружения: релігійний обряд, горожанський (цивільний) шлюб і в деяких стейтах подружжа по не-писаному закону (common law), яке значить, що двоє людей просто живуть як подружжа, вважаючи одно одного за чоловіка і жінку. І для такого подружжа, без ніяких формальностей, вимагається формального розводу, щоб воно перестало існувати.

В якім суді розводитись.

Законний розвід в Америці можна дістати тільки в суді, все одно, чи побралися люде теж в суді, чи в церкві.

Дати розвід може тільки суд, на якого території людина мешкає. Як довго треба мешкати в якомусь місці, щоб можна старатися в своїм суді о розвід, це в ріжних стейтах ріжно постановлено, — декуди кілька місяців, декуди літа. Не конче треба, щоб обі сторони мешкали в тім самім стейті або щоб причина для розводу трапилася саме в тім стейті, де йдуть до суду. Коли жінка мешкає в Пенсилвенії, то й може там старатися о розвід, хоч чоловік живе, наприклад, в Огайо а причина для розводу трапилася в Ню Йорку.

Причини для розводу.

Що до того, то закони в ріжних стейтах дуже різні. Кожний стейт признає свої причини, задля яких суд може розвязати подружжа. Тільки один ніяких не признає: в Саут Каролайні взагалі з ніякої причини не можна розвестися. В Ню Йорку головна причина — подружне віроломство (чужоложство). В Пенсилвенії суд може дати розвід з таких причин: чужоловство, жорстоке обходження, або коли чоловік жінку або жінка чоловіка покине навмисно із злої волі на два роки або довше.

„Одурення" чоловіка жінкою чи жінки чоловіком перед шлюбом що до свого імени, характеру, маєтку, і такого иншого не є вистачаючою причиною для розводу. Коли чоловік брав шлюб під фальшивим імeнем або коли наречена затаїла перед женихом, що вона вже раз була замужем, або сказала йому, що вона богата, хоч бідна була, на такій підставі потім не можна домагатися розводу. Тільки в деяких випадках таке одурення перед шлюбом вистачає для розводу, наприклад, коли жінка затаїла перед майбутнім чоловіком, що вона у тяжі.

Коли кого до подружжа примушено фізичною силою або пострахом фізичного насильства, то подружжа взагалі неважне.

Причини до розводу закон признає взагалі такі (як сказано, не всі у всіх стейтах і не всюди ті самі): чужоложство, двоженство, судовий засуд за тяжкий злочин, жорстокість, незвичайно нечесне, соромне або ганебне поведення, налогове пянство, не давання жінці удержання, викинення жінки з хати, прилюдне знеславлення, і богато инших причин.

Окрім чужоложства найчастійше розводяться через те, що чоловік з жінкою або вона з ним жорстоко обходиться або що одно одного покине.

Жорстокість, (cruelty), де вона признана як законна причина для розводу, має звичайно дуже широке значіння: коли одна людина другу фізично побиває або душевно мучить, страшить насильством, зневажає поганими словами, фальшиво обвинувачує, відмовляє лікарської помочі, заражує слабістю, не дбає про дітей і таке инше.

Щоби дістати розвід на тій основі, що чоловік або жінка покинула, треба доказати, що покинула навмисне, в злій волі, без згоди другої сторони і мимо заходів з її боку не вертається.

Оборона проти розводу.

Коли друга сторона не хоче розводитись, то, очивидно, може закиди заперечити і доказувати, що вони не оправдані і причини для розводу нема.

Але окрім того, хочби всі закиди були правдиві, запізвана сторона може мати деякі способи оборони, а саме в деяких випадках може поклікатись на провокацію, примус або прощення з боку другої сторони, тої, що хоче розводу. Наприклад, провокація може деколи бути оправданням жорстокого поведення. Коли чоловік обвинувачує жінку за подружну невірність, то розводу він не дістане, як що сам примусив її до зносин з другим чоловіком. Коли після якої-небудь провини одно одному простить і далі живуть як чоловік з жінкою, то таке прощення теж уневажнює причину для розводу.

Час потрібний для розводу.

В деяких стейтах можна дістати розвід за два або три місяці, в инших ціла судова процедура забере рік, півтора або й більше часу. В деяких стейтах суд видає наперед тільки так званий вступний розводовий декрет, значить проголошує розвід з умовою, що подружжа буде остаточно розвязане тільки через шість місяців. До того часу розведеним не можна й в друге вінчатись.

ТВОРИ ТЕАТРАЛЬНІ

ЗА СИРОТОЮ БОГ З КАЛИТОЮ, образ драматичний з життя народа зі співами в 6 актах (14 осіб) .. 25 ц.

СЕМЕ НЕ КРАДИ, сумна комедія з одним акті (9 осіб) .... 15 ц.

СИРОТИ, образ драматичний в 4 актах зі співами (12 осіб) ...... 25 ц.

Замовлення слати на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОШУКУЮ АНДРІЯ САЛЕЦЬКОГО, карпентера при будовах auto-body, і **ГЕНОВЕФИ КОВАЛЬ,** родом з села Гнильча. Послідного разу перебували в Hudson, N. Y., звідки виїхали в р. 1924. Геновефи Коваль котра лишила дім, треба до підпису контракту продажі дому. Хто дасть про них знати і їх точну адресу, дістане добру нагороду. Писати до: **PAUL KOWAL, 49 Westfield Ave., Rahway, N. J.**

ФАРМИ!

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА для скорого купця, фарма одна миля від міста, школа при фармі, 185 акрів землі, 120, орної землі а решта пасовиско і ліс, сад, ріка, дім 10 кімнат, вода в домі, велика стодола, сайло, інші будинки все в добрім стані, 22 корови, бугай, 3 гарні коні, 200 курий, 20 гусий, качки, вся потрібна машинерія і посів, приносить добрий дохід. Ціна $8,000, готівкою $3,000.

Контри штор приносячий добрий прихід, дім і земля, сад, при стації, 150 курий, корова. Ціна $3,000, готівкою половина.

M. PISARKO,
116 E. 7th St., New York City.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ФАРМ.

Фарма 73 акрів, дім 8 кімнат, 7 инших будинків, 6 акрів ліса, сад, 12 акрів вівса, 10 кукурузи, 11 пшениці, 9 жита, решта сіно і пасовиско, вода в будинках, 4 корови, 2 коні, 6 безрог, 500 курий, качки, гуси, фармерська машинерія. Ціна $5.000, готівкою $2.000.

Фарма 50 акрів, 5 акрів ліса, решта управлена земля, 1 корова, 300 курий, дім 7 кімнат, 4 инших будинків, фармерські машини, 2 милі до міста, школа при фармі. Ціна $3.700, готівкою $1.500. — **F. FILANOWSKY, 103½ St. Mark's Pl. (E. 8th St.), New York City.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ свойого мужа Михайла Заруба, полишив мене тому чотири місяці і не маю за него чутки. Він походить з села Росівна, пов. Богородчани. Хто би про него знав, або бачив його, може хто з його краянів знає де він, прошу написати до мене, бо я лишилась без цента з троїма дітьми. **JULIA ZARUBA, 110 Morris St., Jersey City, N. J.** 160-64

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ УКРАЇНЦЯ.

На продаж бучерня і гросерия, міститься в домі Української Робітничої Спілки. Мусить бути спродана сего тижня. Голоситись до: 162-63

S. GRENTUS,
59 Beacon Street. Newark, N. J.

КОЛИ ЦІЛИЙ СВІТ СПИТЬ, тільки Ти спати не годен, бо терпиш на ріжні долеглівости, як: катар жолудка, кишок, голови, ух, очий, або носа, хороби легких, горла, хронічний кашель, нервовість, нечиста кров, на весняні прищі, дзьоби, вуграки, плями, лишаї, лупячуся шкіру, або волося на лици, руках і тілі, налiг пиянства, куреня або жуття тютюну, заживання табаки, на воле, солітра, астму, валента, хронічне затвердження, сиве волося, звялі груди, хочете мати буйне, полискуючеся або кучеряве волося, не трівожтеся, бо наші правдиві средства тисячам дали поміч і Вас не заведуть. Зголосіться, або пишіть долучаючи 2-центову марку по пораду і цінник даром до: **WRUBLEWSKYJ N. N., 180 Ave. C, New York.**

КАТАР МІХУРА

Мущини! Хороніть себе перед всіма заразливими хоробами.

SAN-Y-KIT

Охороняч для мущин. Дає найбільшу охорону

Велика рурка 85 цнт., Kit (4's) $1.00

У всіх аптиках або у San-Y-Kit, Dept. B, 92 Beekman St., New York

Пишіть по циркуляр

Катальог Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанє своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробити своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, взглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

† Абатеса ді Кастро, оповідание, Стендаль, пер. С. Пащенко ... 40
* Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка ... 30
* Амалонга або дочка дебрів, оповідание з часів боїв між Европейцями й Індіянами ... 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Емігранти. — Дні нашої слави і недолі ... 15
† Андріян і Антіной, роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи ... 95
† Аритметичні правила А. Челіги (перерібка В. Верниволі) ... 20
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
* Байки небилиці ... 10
* Батьківщина й инші оповідання, Ів. Франка ... 25
* Библійни повѣсти изъ старого и нового Завѣта (съ образками), написани священикомъ О. Л., опр. ... 1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі ... 3.00
† Білі машини, оповідання В. Винниченка ... 10
* Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова ... 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук ... 75
* Борба світів В. Велса ... 40
* Боротьба о сонце ... 5
* Герої за правду, повість А. Кащенка ... 50
† Борба за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те ... 45
* Борба Українського Народу за волю і незалежність. Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. [illegible] ... 1.00

* Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. ... 30
* Буквар Дм. Андрейка ... 50
* Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах ... 40
* Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка ... 35
Весела бандура, повний збірник веселих і жартливих пісень, і приспівів до музичних інструментів і танців ... 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий ... 35
* Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белегай, з ілюстраціями ... 60
* Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя ... 15
„Верховина", сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк ... 50
† Вибір поезій, О. Федьковича ... 10
* Віддячився, оповідання з козацької давнини, А. Чайковського ... 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками ... 10
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією В. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. ... 2.75
† Від себе не втечеш, оповідання Марка Вовчка ... 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва ... 40
Вічевий співаник ... 5
* Вічний Жид ... 10
† В затінку й на сонцю та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. ... 50
* В неділю рано зілле копала, оповідання О. Кобилянської ... 75
Вода в природі. — Уміркований та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі ... 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Бергсон, пер. Евген Яворовський ... 35
* В тумані, оповідання, Л. Андреєва ... 20
† Всесильний долар, оповідання А. Хомика, пер. Н. Суровцова ... 45
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка ... 50
* [illegible]

† Галичина в життю України др. М. Лозинського ... 25
* Галка смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука ... 5
* Гарна історія о терпеливій Олені, доньці Антонія, турецького цісаря з Константинополя ... 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання ... 20
* Герой капіталу Антона Сінклера (переклала Н. Романович) ... 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями ... 25
* Гіпнотизм і сугестія в 2-ох частях ... 40
† Голод, оповідание, В. Винниченка ... 5
† Гордий цар, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця ... 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі ... 3.75
* Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського ... 80
* Гумор і сатира ... 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. ... 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича ... 25
Геновефа, оповідание про княжну невинно засуджену на смерть ... 30
† Геновефа, оповідание для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками ... 35
† Голем, оповідание, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
* Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.) ... 80
Два брати (з байок) Братів Гріммів ... 15
* Два мужі — одна жінка, оповідание Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) ... 20
* Дві могилі, оповідание з сибірського життя І. Королевського ... 10
* Дві староруські повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями ... 10
* Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка ... 20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповідание Марка Вовчка ... 20
Де любов, там і Бог, оповідание, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) ... 15
† Дещо про гроші ... 10
* Дияволська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер ... 25
* Для домашнього огнища, повість, І. Франка ... 85
* Доля України, вірші, Дм. Штогрина ... 35
* Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі ... 1.00
* Домашній лікар, М. М. Белегая ... 75
† Достойно есть, збірка в Шевченкові роковини ... 15
† Думки Тараса Шевченка ... 20
Дяк, оповідание, Марка Вовчка ... 20
† Духом помахом крил, роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки ... 1.90
* Еволюція в образках, Д. Гирда ... 1.25
* Евстахій, повість з перших віків християнства, Христофа фон Шміда ... 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела ... 35
* Есперанто, український підручник міжнародної мови ... 40
* Єзуїтська преподобниця, історичне оповідание, Ор. Левицького ... 25
* Єлисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський ... 60
* Жителі Марса, Вол. Гериновича ... 10
Життя, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах ... 15
* Житепись чорта, М. Шустакевича ... 15
Жінка і її значіння в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі ... 15
Жовнір Офенда, оповідання з війни, [illegible] ... 10
[illegible] ... 10

† Заліся, повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. ... 1.00
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського ... 35
† Записна книжка, оповідание, В. Винниченка ... 5
* Запорожська слава, історичне оповідание, А. Кащенка ... 50
† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
* За рідний край, оповідание з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки ... 30
За сестрою, оповідание з козацької старини, Андр. Чайковського ... 35
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. ... 1.50
† Збірка „Вільного Слова" за перший рік видання в полоні 1916 року ... 10
* Збірка оповідань для української молодіжи ... 40
Збірка повісток ... 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. ... 65
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листє" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій, в оправі ... 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна", др. Л. Цегельського ... 30
† З Дніпра на Дунай, оповідания для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-тє ... 40
† Земля, повість Ольги Кобилянської, опр. ... 2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів ... 35
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся ... 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля ... 10
* З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського ... 1.50
† Змагання, оповідание, А. Крушельницького ... 90
Знанне життя, др. С. Демидчука ... 30
† Зоольогія для вищих початкових шкіл та гімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. ... 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідания і инше про старий край і Америку ... 30
* З теренів европейської війни, що ділось і діесь в нашім рідним краю ... 50
* З фільозофії політики, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський ... 65
† Знак чотирох, детективний роман, нап. Конан Дойл ... 75
* Іван Дурак та инші оповідания, гр. Л. Толстоя ... 25
* Іван Франко, біографічно-літературний нарис ... 20
* Із звірячого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука ... 20
* Ікона Пречистої Діви, оповідание для народа, нап. Христоф фон Шмід, пер. Вас. Меренькiв ... 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). — Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти ... 20
* Ілюстрована Історія України в 2-ох томах, М. Грушевського, в оправі ... 3.25
* Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога ... 50
* Ілюстроване українське письменство в житописах, др. М. Пачовського ... 35
* Інуструіяльний юніонізм Данила де Леон і Промова В. Дебса ... 25

† Інститутка, оповідание Марка Вовчка ... 20
* Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) ... 1.50
† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський ... 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі ... 15
* Історія Московщини до Петра Великого ... 40
* Історія о золотокрилім лицарю ... 10
* Історія про гарну Магельону, оповідание з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповідание, П. Куліша ... 25
* Історія про Луця Залнвайка, Ів. Наумовича ... 30
* Історія про сироту Івася ... 20
* Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком географії українських земель ... 40
† Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями ... 1.75
† Казки братів Гріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті ... 20
† Казки братів Грімм в чотирох томах з 180 малюнками, том І. ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) ... 60
Казки про Циганів ... 10
† Казки Бехштайна, ч. 1 ... 50
† Казки Бехштайна, ч. 2 ... 50
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. ... 1.50
* Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 ... 1.00
* Камінна душа, повість, Гната Хоткевича ... 1.50
* Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера ... 15
* Кармелюк і Невільничка, оповідания Марка Вовчка ... 20
† Кармелюк, Невільничка, народні оповідания Марка Вовчка ... 20
* Катихизм християнсько-католицької релігії, третий наклад ... 30
* Кльод Ге і другі оповідания ... 20
* Кляса проти кляси, Л. Мартова ... 5
† Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура, З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі ... 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 1-ім томі) ... 1.00
* Кобзар Т. Шевченка (в 2-ох томах) ... 1.50
† Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, опр. ... 2.50
* Козацька пімста, оповідание з козацької старовини, А. Чайковського ... 30
† Козацька помста, оповідания з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання ... 40
* Коли зійшло сонце, оповідание з 2.000 року, П. Крата ... 30
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видание ... 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявление, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних ... 25
† Контрасти, нарис, В. Винниченка ... 10
* Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт ... 50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у понизшій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.